

УДК 336.02

DOI:10.32680/2409-9260-2022-5-6-294-295-21-27

ФІНАНСОВА ПОЛІТИКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Коцюрубенко Г.М., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів Одеського національного економічного університету, м. Одеса, Україна
e-mail: annakots@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-9604-5083

***Анотація.** Мета статті – дослідження існуючих напрацювань щодо складових та інструментарію економічної політики у контексті виділення фінансової політики та її видів у складі економічної політики держави. Методика. Дане дослідження було здійснено за допомогою ретроспективного аналізу літературних джерел: теоретичний аналіз й узагальнення спеціальної літератури здійснювався з метою вивчення стану досліджуваної проблеми та формулювання висновків. Результати. Наголошено, що розвиток теорії має відповідати тим викликам, що ставить час і практична дійсність, у якій працюють ті чи інші економічні закони та інструменти регулювання. Визначено, що фінансова політика держави є безпосередньою передумовою ефективного функціонування економічної системи. Практична значимість. Обґрунтовано важливість акцентування на специфічних рисах фінансової політики як складової економічної політики з метою відокремлення від решти. Наголошено на доцільності розгляду сутності фінансових явищ, взагалі, та фінансової політики, зокрема, з урахування їх специфіки розвитку відповідно до викликів часу.*

***Ключові слова:** фінансова політика, економічна політика, напрями реалізації, податки, бюджет, суспільний розвиток.*

FINANCIAL POLICY AND ITS ROLE IN THE STATE ECONOMIC POLICY

Kotsiurubenko Ganna, Associate Professor, Department of Finance, Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine
e-mail: annakots@ukr.net
ORCID ID: 0000-0001-9604-5083

***Abstract.** The article examines the existing work of Ukrainian scholars on the components and tools of economic policy in order to highlight the place and role of financial policy in the economic policy of the state. It is emphasized that the development of the theory must meet the challenges posed by time and the practical reality in which certain economic laws and instruments work. It is determined that the financial policy of the state is a direct component of the effective functioning of the economic system. The processes of formation and implementation of financial policy are closely linked and integrated into the system of economic relations and the general system of regulation and management of the economy. Understanding the nature and interaction of economic influences increases the effectiveness of practical decisions, ensures the quality of developed measures and forms a potentially high level of future results. In the existing works of Ukrainian researchers on the place of financial policy in the economic policy of the state, and scholars who study and reveal the features of economic policy, pay attention to mechanisms, tools and methods of implementation, which include monetary (monetary), budget, tax (fiscal). The analysis of scientific developments shows that in the vast majority of cases, researchers of general economic policy are focused on the allocation of components and instruments of state influence on the economy without allocating financial policy to a separate component. Analysis of the work of economists and financiers forms the preconditions for conclusions on the statement of the existence of financial policy with the selection of its components, which partially duplicate the components of economic policy. The outlined aspects determine the importance of emphasizing the specific features of this area of economic policy in order to separate it from the rest, in particular, it is advisable to address the essence of financial phenomena and take into account the specifics of development and expansion of economic relations.*

***Key words:** financial policy, economic policy, directions of realization, taxes, budget, social development.*

JEL Classification: E600.

Постановка проблеми. Процеси формування та реалізації фінансової політики тісно пов'язані та вбудовані в систему економічних відносин і загальну систему регулювання та управління економікою країни. Розуміння сутності та взаємодії напрямів економічного впливу підвищує ефективність прийняття практичних рішень, забезпечує якість розроблених заходів, створює основу їх компіляції та взаємointegraції, сприяє формуванню потенційно високого рівня майбутніх результатів.

Сучасні тенденції розвитку економічних відносин, пов'язані зокрема з процесами діджиталізації, глобалізації та цифровізації, значно впливають на можливості та перспективи реалізації напрямів впливу держави на ту чи іншу сферу, що обумовлює постійні процеси трансформації, зокрема понятійного апарату. Такі тенденції містять як безумовний рушійний потенціал, так і визначають можливості для появи неоднорідних та, іноді, суперечливих

визначень, тлумачень, переліків складових процесів чи явищ тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій останніх років. Важливість розробки і впровадження дієвої та ефективної економічної політики визначає значний інтерес науковців та дослідників не лише до практичних аспектів питання, але й до формування та встановлення теоретичних постулатів як базисного рівня. Питаннями різних аспектів економічної політики займається широко коло вітчизняних науковців, зокрема: Сенишин О., Степаненко С., Апарова О., Москаленко О., Лагутін В. та інші. Досить широкий діапазон векторів, що має охоплювати економічна політика держави, обумовлює виділення груп науковців, що концентруються на дослідженнях окремих напрямів реалізації економічного регулювання. Дослідженням ролі та інструментарію реалізації фінансової політики присвячено напрацювання Пасічника М., Степанової Г., Селіверстової Л. С., Адаменко І. П. та ін.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Розвиток теорії має відповідати тим викликам, що ставить час і практика функціонування економічної системи, у якій працюють ті чи інші економічні закони та інструменти. Теоретичні засади і практичні варіанти реалізації державної політики трансформуються під впливом змін економічної дійсності та процесів регулювання суспільного життя, що обумовлює важливість і необхідність теоретичних розробок і досліджень щодо місця та ролі фінансової політики в складі економічної, враховуючи ті тенденції розвитку та виклики, що мають місце в сучасному фінансовому світі.

Мета дослідження. Дослідження існуючих напрацювань щодо складових та інструментарію економічної політики у контексті виділення фінансової політики та її видів у складі економічної політики держави.

Основний матеріал. Фінансова політика держави є безпосередньою складовою ефективного функціонування економічної системи, формування умов для розвитку територій та підвищення добробуту населення, яке є безпосереднім бенефіціаром і основою існування держави.

Поряд з тим, серед дослідників теоретичних засад фінансової політики, висловлюються думки щодо місця фінансової політики в структурі державного управління через взаємодію з економічною політикою, а саме виділення двох підходів:

1. Тракткування фінансової політики як складової економічної політики держави.
2. Визначення фінансової політики як незалежної від економічної складової політики держави [1, с. 161]

Однак, пропозиції розглядати фінансову політику незалежно від економічної піднімають питання передумов та засад такої незалежності, а також інструментарію реалізації обох політик. Крім того, не викликає сумнівів тісний взаємозв'язок між фінансовою та економічними складовими розвитку держави, що вносить певні протиріччя в запропоновану науковцем класифікацію підходів або вимагає чіткого визначення термінів.

Поряд з тим, варто відзначити, що в наукових напрацюваннях простежується «відносне» виокремлення фінансової політики та конкретизація причин виділення її особливого статусу. Так, визначається, що «фінансова політика є складовою економічної політики держави, у якій конкретизуються головні завдання економіки країни, визначається загальний обсяг фінансових ресурсів держави, і одночасно фінансова політика є відносно самостійною сферою діяльності держави, найважливішим засобом реалізації політики держави у будь-якій сфері суспільної діяльності» [2]. У запропонованому тлумаченні не відбувається протиставлення політик та підкреслюється відносний статус виділення фінансової політики як самостійної сфери економічного життя країни.

Як свідчить аналіз існуючих напрацювань щодо місця фінансової політики у складі економічної політики держави, науковці, що досліджують та розкривають особливості реалізації економічної політики, звертають увагу на механізми, інструменти та методи реалізації, до яких включають грошово-кредитні (монетарні), бюджетні, податкові (фіскальні), тобто оперують звичними фінансовими категоріями, поряд з тим, простежується тенденція, відповідно до якої дослідники даного напрямку економічної думки не виділяють окремо фінансову політику та її інструментарій. Так, Апарова О. наводить наступне пояснення інструментів економічної політики – «це фіскальні та монетарні засоби, що застосовуються для виконання конкретних завдань, передбачених розробленою політикою» [2, с. 222]. Схожу думку висловлює Москаленко О. зазначаючи, що «уряд у своєму розпорядженні має два види інструментів економічної політики, а саме фіскальну та монетарні політики». Поряд з тим, науковець наголошує, що сучасна економічна політика використовує два види інструментів

(якісні та кількісні), відносить до останніх фінансову та монетарну політику, та вказує на спроможність «якісних інструментів створювати можливості використання кількісних» [4, с. 48]. У такому контексті, постає питання щодо можливостей уряду використовувати якісні інструменти з огляду на той факт, що у його розпорядженні перебувають саме кількісні.

Доцільно наголосити, що в наукових напрацюваннях констатується наявність видів економічної політики з відповідним набором власного інструментарію, а саме: соціальна, бюджетно-податкова, цінова, інвестиційна, фінансово-кредитна, науково-технічна, інноваційна, інформаційна, зовнішньоекономічна та інші. [4, с. 48]. Звертаючи увагу на бюджетно-податкову та фінансово-кредитну політику як види економічної політики, варто наголосити на тому, що фінансова та монетарна політики віднесені до інструментів реалізації економічної політики. Відповідно, постає питання співіснування між собою політик як видів економічної політики та політик як інструментів реалізації економічної політики. Крім того, такий підхід зумовлює важливість чіткого визначення схожих ознак та відмінних особливостей між політиками, що орієнтовані на одні й ті самі сфери чи об'єкти, зокрема мова йде про бюджетно-податкову та фінансову, фінансово-кредитну та монетарну тощо.

Наголошуючи на дискусійності питання щодо обмеження лише фінансовими та монетарними інструментами реалізації механізму дії економічної політики, важко не погодитись з думкою науковців щодо ролі цих інструментів у реалізації економічної політики, а також важливості їх реалізації в суспільстві, адже «узгодження (координація) таких найбільш вагомих за дієвістю впливу на національну економіку інструментів, якими володіють монетарна та фінансова політика» та реалізація їх дії через відповідні інституції, формують базу «забезпечення макроекономічної стабільності як необхідної передумови зростання економіки» [5, с. 45].

Класифікацію інструментів дії економічної політики в науковій літературі пропонується проводити без акцентування уваги на взаємодії між політикою та чітко визначеним відповідним інструментом, що є характерним для даної політики. Натомість, проводять групування інструментів економічної політики за низкою критеріїв і відносять окремі політики безпосередньо до інструментів [6, с.27]:

- за характером і масштабами впливу на ціль інструменти поділяються на сукупні (система показників (бюджетна, кредитна політика) та біжучі (окремі – один показник системи, зокрема, відсоткова ставка, певний податок)), прямої та опосередкованої дії;
- за організаційно-інституційним критерієм інструменти економічної політики поділяють на: адміністративні, економічні та інституційні.

Поряд з тим, автори наголошують на важливості зробити «правильний вибір інструментів для реалізації конкретного виду економічної політики» та зазначають, що «в якості інструментів можуть використовуватись монетарна, фінансова, митна, валютна, кредитна, регіональна та інші види економічної політики» [7]. Відповідно до зазначеного, види економічної політики виступають тотожними інструментами її дії.

Варто звернути увагу, що наукові дослідження в цілому узгоджуються з законодавчими підходами, зокрема відповідно до ст. 10 Господарського кодексу України виділяються основні напрями економічної політики держави, а саме: структурно-галузева політика, інвестиційна політика, амортизаційна політика, політика інституційних перетворень, цінова політика, антимонопольно-конкурентна, бюджетна політика, податкова політика, грошово-кредитна політика, валютна політика, зовнішньоекономічна політика. Поряд з тим, відзначено існування також екологічної політики та наголошено, що в «соціально-економічній сфері держава здійснює соціальну політику захисту прав споживачів, політику заробітної плати і доходів населення, політику зайнятості, політику соціального захисту та соціального забезпечення» [8]. Відповідно до назви статті законодавчого акту, перераховані види політики входять до напрямів економічної політики держави.

Можливість ототожнення в науковому просторі та використання термінів «вид», «складова», «напрямок» для сукупності політик є дискусійним і потребує додаткового та окремого дослідження. В цілому їх використання не суперечить одне одному та розкриває змістовну складову економічної політики.

Деякі інші підходи пропонують науковці, що досліджують окремі аспекти державного регулювання економікою або розглядають механізм реалізації такого регулювання, зокрема звертають увагу на розгляд і використання не лише інструментів, але й методів державного регулювання. Так, Сенишин О., розглядаючи економічні методи державного регулювання економіки, виділяє: засоби грошово-кредитної політики; засоби бюджетно-податкової політики; засоби зовнішньоторговельної політики; комплекс засобів економічного

програмування; державний сектор економіки та державне підприємництво; засоби регулювання міграції капіталів [9].

Натомість, Степаненко С. пропонує класифікувати економічну політику за об'єктом впливу («економічна політика за об'єктом впливу може бути фіскальною, монетарною, зовнішньоекономічною, структурною, ціновою, антициклічною») та, при розгляді напрямів та інструментів державного регулювання економіки, наголошує на «використанні на практиці таких інструментів державного регулювання: фіскальна політика, монетарна політика, інвестиційна політика, регулювання цін та валютного курсу, державні замовлення» [10, с. 274].

Узагальнюючи викладені вище дослідження та класифікації науковців, варто звернути увагу, що в переважній більшості випадків інструментами дії (впливу) економічної політики пропонують вважати саме види (напрями) економічної політики, як-то: податкова, бюджетна, грошово-кредитна тощо. Однак, сутність політики розкривається, зокрема, як сукупності методів та засобів, до яких у кінцевому підсумку й можуть бути віднесені економічні інструменти впливу, тобто політика використовує інструменти, однак не обмежується лише їх дією. Ототожнення політики виключно з інструментами впливу значно звужує розуміння сутності та значення, задач і цілей, які має вирішити той чи інший напрям реалізації державного впливу (регулювання) на економіку. Безпосередніми інструментами дії економічної політики доцільно вважати податки, відсоткову ставку, відсоток амортизаційних відрахувань тощо.

Розглядаючи напрямки та інструменти здійснення економічної політики держави, дослідники констатують, що в умовах ринкового економічного механізму держава «здійснює свою регулюючу діяльність в різних напрямках, застосовуючи різні методи та інструменти впливу на економіку». Зазначається, що реалізація методів економічного регулювання здійснюється, здебільшого, через фіскально-бюджетну, кредитно-грошову та соціальну політику держави [11].

Якщо звернутись до напрацювань науковців, що обрали напрямом дослідження сферу фінансової політики, то аналіз наукових розробок щодо функціонування фінансової політики у складі економічної політики, свідчить, що фінансову політику окреслюють як безпосередню важливу складову або визначальний елемент у складі економічної політики держави. Зокрема, Селіверстова Л. С. та Адаменко І. П. наголошують, що фінансова політика «є ключовим елементом, складовою загальнодержавної економічної політики» [12, с. 16]. У такому варіанті, фінансова політика включається до економічної політики як її складник. Вказані науковці визнають бюджетну політику як основу фінансової. Схожу думку щодо ролі бюджетної політики наводить Кравець В., виділяючи бюджетну політику як «одну із основних форм проведення фінансової політики». Поряд з тим, він вживає категорії «форма проведення» та «складова» як тотожні, зазначаючи, що «сучасні фінансова політика включає бюджетну, податкову, грошово-кредитну, інвестиційну, соціальну складові» [13, с. 118].

Чайковська В. вказує, що фінансова політика «служує основним інструментом проведення державної політики» та зазначає, що «фінансова політика держави є лише засобом здійснення його економічної і соціальної політики, тобто виконує допоміжну роль» [14, с. 203]. У такому тлумаченні дещо незрозумілим залишається співіснування державної політики та економічної, враховуючи той факт, що для державної, відповідно, фінансова виступає основним інструментом, натомість для економічної – «лише засобом». Адже, цілком виправданим та обґрунтованим у науковій літературі є підхід, коли економічна політика розглядається саме як складова загальної або державної політики країни. Зокрема Лагутін В., за результатами дослідження сутності економічної політики держави, зазначає, що «економічна політика – це складова загального політичного процесу» [15]. Чіткий взаємозв'язок між політиками встановлює Степанова Г., визначаючи, що «важливою складовою державної політики є економічна, фінансова політика ж виступає вагомою складовою останньої» [16].

Виділення видів (складових) фінансової політики серед її дослідників у цілому відбувається за одним із напрямів, які умовно доцільно представити як:

- деталізація – деталізований розгляд видів (складових) фінансової політики відповідно до напрямків дії на об'єкт, зокрема бюджетна, податкова, валютна, інвестиційна тощо;
- групування – групування окремих видів фінансової політики за певними схожими ознаками (об'єкт впливу, інструменти впливу, інституції реалізації політики, сфера впливу тощо) поряд з визнанням решти складових (видів) фінансової політики. Охоплює такі приклади як бюджетно-податкова, грошово-кредитна, фінансово-кредитна тощо;

□ градація – окрему групу становлять науковці, що концентруються на певному об'єднанні видів фінансової політики як головних чи превалюючих, зокрема у роботах Пасічника М., Степанової Г. мова йде про фіскальну (бюджетно-податкову) та монетарну (грошово-кредитну) політики [16; 17]. Такий підхід дозволяє розглядати та виділяти фінансову політику в складі економічної як сконцентровану сукупність політик, що, за специфікою дії своїх інструментів і напрямів реалізації, мають схожі ознаки, які є характерними для фінансових відносин – розподіл фінансових ресурсів для формування розширеного відтворення та можливості виконання державою своїх функцій.

Варто відзначити, що з плином часу, ставлення до фінансової науки як такої, що відноситься лише до сфери державних фінансів, значно змінилось, натомість, доцільно говорити про активізацію ролі населення та індивіда у фінансових процесах, а також про фінансові відносини як такі, що пов'язані з можливостями виконання державою своїх функцій щодо розширеного відтворення суб'єктів і формування умов для суспільного розвитку.

Такі аспекти визначають необхідність концентрації уваги на можливостях використання інструментів фіскальної та монетарної політик для реалізації решти складових економічної політики, що частково «вводить» інші види економічної політики у сферу реалізації інструментів фінансової, поряд з тим, не свідчить про включення решти видів економічної політики до складу фінансової. Виділений симбіоз є цілком виправданим, адже враховує як директивний аспект реалізації фінансової політики (необхідність існування держави як однієї із історичних передумов виділення фінансів), так і відповідає тим викликам, що постають перед сучасними державами щодо першочерговості забезпечення суспільного добробуту та зменшення соціальних диспропорцій через реалізацію напрямів економічної політики. Крім того, дає чітке розуміння щодо виділення фінансової політики, її складових та інструментарію у складі економічної політики, а також нівелює питання дублювання окремих видів політик як у складі фінансової так і у складі економічної.

Висновки. Проведений аналіз наукових напрацювань свідчить, що у переважній більшості випадків, дослідники загальної економічної політики зорієнтовані на розгляд складових та інструментів державного впливу на економіку без виділення фінансової політики в окрему складову. Аналіз напрацювань економістів-фінансистів формує передумови для висновків щодо констатації існування фінансової політики з виокремленням її видів, що частково дублюють складові економічної політики держави.

Виокремлення фінансової політики та її взаємодія з іншими видами економічної політики мають відбуватись при чіткому усвідомленні характерних ознак фінансових відносин, виділенні складових фінансової політики (фіскальна та монетарна) та їх інструментів. Потенційна можливість інструментів фінансової політики впливати та регулювати інші види (напрями) економічної політики держави не ставить за мету розширення переліку видів фінансової, що обмежуються фіскальною (бюджетно-податковою) та монетарною (грошово-кредитною) складовими. Навпаки, чітке розмежування видів політик і визначення механізмів взаємодії сприятиме підвищенню ефективності реалізації сукупної державної економічної політики відповідно до специфіки розвитку суспільства, викликів часу та зміни економічних систем.

Список літератури

1. Кобеля М. Я. Теоретичні положення та суть фінансової політики держави. Економіка та держава, 2020. № 3. С. 160-164. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.3.160
2. Лондар С. Л. Фінанси: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2009. 384 с.
3. Апарова О. В. Теоретичні підходи до визначення поняття економічної політики. *Наука й економіка*. 2014. № 1 (33). С. 218-224
4. Москаленко О. Економічна політика держави як інструмент реалізації стратегічних цілей економічного розвитку. *Вісник THEU*. 2012. 2. с. 46-56
5. Уманців Ю. М., Міняйло О. І. Економічна політика держави за умов глобальних трансформацій. *Економіка України*. 2018. 9 (682). С. 37-49
6. Заклекта О., Шиманська О. Цілі, інструменти та обмеження економічної політики: теоретичні засади та сучасні реалії. *Вісник THEU*. 2015. № 1. с. 24-32
7. Заклекта О. С., Шиманська О. П. Проблеми економічної політики: теоретичні засади та український контекст. *Ефективна економіка*. 2016. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4986> (дата звернення: 05.06.2022)

8. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 05.06.2022)
9. Сенишин О. С. Державне регулювання економіки : навч. Посібник. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка. 2014. 334 с.
10. Степаненко С. В. Шляхи підвищення ефективності реалізації державної економічної політики. *Теорія та практика державного управління*. 2012. 4 (39). С. 272-278
11. Економічна теорія: Курс лекцій /Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича / І.Ф. Комарницький (відп.ред.). Чернівці : Рута, 2006. 334с.URL:<https://buklib.net/books/33926/>(дата звернення: 07.06.2022)
12. Селіверстова Л. С., Адаменко І. П. Фінансова політика в умовах інституційної економіки. *Економіка та держава*. 2018. № 1. С. 16–19
13. Кравець В. І. Фінансова політика як складова державного регулювання економіки. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 116-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_12_18 (дата звернення: 07.06.2022)
14. Чайковська В.П. Сутність фінансової політики, її значення та роль у житті держав. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 9. Ч. 7. С. 202-206
15. Лагутін В.Д. Економічна політика держави та ефекти її реалізації. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2017. № 4. С. 5–21
16. Степанова Г.М.Фінансова політика як інструмент економічного розвитку країни. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2014. Вип. 3. С. 271-281. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_3_33 (дата звернення: 07.06.2022)
17. Пасічний М. Д. Фінансова політика держави: монографія, Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2019. 440 с.

References

1. Kobelya M. Ya. (2020) Theoretical provisions and the essence of financial policy of the state. *Ekonomika ta derzhava*, № 3, 160-164 [in Ukrainian]. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.3.160
2. Londar S. L. (2009) *Finansy: navchal'nyj posibnyk*. Vinnytsia: Nova knyha [in Ukrainian]
3. Aparova O.V. (2014) Theoretical approaches to the definition of the concept. economic policy. *Nauka j ekonomika*, № 1 (33), 218-224 [in Ukrainian]
4. Moskalenko O.(2012) Economic policy of the state as an instrument of realization of strategic goals of economic development. *Visny`k TNEU*, 2, 46-56 [in Ukrainian]
5. Umanciv Yu. M., Mnyaylo O. I. (2018) Economic policy of the state in the conditions of global transformations. *Economy of Ukraine*, 9 (682), 37-49 [in Ukrainian]
6. Zaklekta O., Szymanska O. (2015) Goals, tools and limitations of economic policy: theoretical principles and modern realities. *Visny`k TNEU*, 1, 24-32 [in Ukrainian]
7. Zaklekta O.S., Szymanska O.P. (2016) Problems of economic policy: theoretical principles and Ukrainian context. *Efekty`vna ekonomika*, 5. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4986> (accessed June 05, 2022). [in Ukrainian]
8. *Gospodars'kyj kodeks Ukrayiny`* (2022). (accessed June 05, 2022). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> [in Ukrainian]
9. *Seny`shy`n O. S. (2014) Derzhavne regulyuvannya ekonomiky` : navch. Posibny`k.L`viv : L`vivs`kyj nacional`nyj univ`rsytet imeni Ivana Franka* [in Ukrainian]
10. Stepanenko S.B. (2012) Ways to increase the efficiency of state economic policy. *Teoriya ta prakty`ka derzhavnogo upravlinnya*, 4 (39), 272-278 [in Ukrainian]
11. *Ekonomichna teoriya: Kurs lekcij* (2006) (Ed. I.F. Komarnytsky), Chernivci. Retrieved from: <https://buklib.net/books/33926/> [in Ukrainian] (accessed June 07, 2022).
12. Seliverstova L.S., Adamenko I.P. (2018) Financial policy in an institutional economy. *Ekonomika ta derzhava*, 1, 16–19 [in Ukrainian]
13. Kravets V.I. (2017) Financial policy as a component of state regulation of the economy. *Biznes Inform*, 12, 116-120. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2017_12_18 [in Ukrainian] (accessed June 13, 2022).
14. Tchaikovsky V.P. (2014) The essence of financial policy, its importance and role in the life of the state. *Naukovy`j visny`k Xersons`kogo derzhavnogo univ`rsytetu*, 9. Part 7, 202-206 [in Ukrainian]
15. Lagutin V.D. (2017) Economic policy of the state and the effects of its implementation. *Visny`k Ky`yivs`kogo nacional`nogo torgovel`no-ekonomichnogo univ`rsytetu*, 4, 5–21 [in

Ukrainian]

16. Stepanova G.M. (2014) Financial policy as an instrument of economic development of the country. *Visny`k Chernivecz`kogo torgovel`no-ekonomichnogo insty`tutu. Ekonomichni nauky`*, 3,271-281. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_3_33 [in Ukrainian] (accessed June 07, 2022).

17. Pasichny`j M. D. (2019) *Finansova polity`ka derzhavy` : monografiya, Ky`yiv* [inUkrainian]

Стаття надійшла до редакції 13.056.2022

Прийнята до публікації 19.06.2022

ISSN 2409-9260 (Print)
ISSN 2415-3869 (Online)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ

НАУКОВИЙ ВІСНИК
Одеського національного економічного університету

Збірник наукових праць

№ 5-6 (294-295), 2022

Виходить 10-12 разів на рік (5-6 випусків) • Заснований у грудні 1994 р.

Одеса
2022

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор

Коваленко Вікторія Володимирівна, доктор екон. наук, професор, Одеський національний економічний університет, Україна

Заступники головного редактора

Слатвінська Марина Олександрівна, доктор екон. наук, професор, Одеський національний економічний університет, Україна,

Літвінов Олександр Сергійович, доктор екон. наук, доцент, Одеський національний економічний університет, Україна,

Технічний редактор

Кулікова Єлизавета Олександрівна, викладач, фахівець I категорії, Одеський національний економічний університет, Україна

Амброзі Маріан Маріанович кандидат філософських наук, доцент, Коледж міжнародного бізнесу ISM Словачина в Пряшеві (Словачина), Андрашик Ладислава доктор технічних наук, професор, Словацький технологічний університет (Словачина), Божинова Маріяна доктор екон. наук, професор, Академія економіки ім. Д. А. Ценова, Республіка Болгарія, Бухтіарова Аліна Геннадіївна кандидат екон. наук, доцент, Сумський державний університет, Україна, Валігура Володимир Андрійович кандидат екон. наук, доцент, Західноукраїнський національний університет, Васильчизин Олександра Богданівна доктор екон. наук, доцент, Західноукраїнський національний університет, Україна, Гросу Вероніка доктор економічних наук, професор, Сучавський університет імені Штефана чел Маре, (Сучава, Румунія), Гудзь Тетяна Павлівна доктор екон. наук, доцент, Вищий навчальний заклад Укоопспілки, Полтавський університет економіки і торгівлі, Україна, Даниліна Світлана Олексіївна кандидат економічних наук, доцент, Одеський національний економічний університет, Україна, Єрмакова Ольга Анатоліївна доктор екон. наук, професор, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Жаворонюк Артур Віталійович кандидат екон. наук, доцент, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Жердецька Лілія Вікторівна доктор екон. наук, доцент, Одеський національний економічний університет, Україна, Заротіадіс Грігоріс кандидат екон. наук, доцент Університету Аристотеля в Салоніках, Ірєція, Збрицька Тетяна Петрівна кандидат екон. наук, доцент, Одеський національний економічний університет, Україна, Зеленка Владімір кандидат екон. наук., доцент, Вища школа економіки у Празі, Чеська Республіка, Кетнерс Карліс доктор екон. наук, професор, Банківська вища школа бізнесу і фінансів, Латвійська Республіка, Кузіна Руслана Віллівна доктор екон. наук, професор, Одеський національний економічний університет, Україна, Кузнєцова Інна Олексіївна доктор екон. наук, професор, Одеський національний економічний університет, Україна, Лайко Олександр Іванович доктор екон. наук, старший науковий співробітник, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, Лоханова Наталія Олексіївна доктор екон. наук, доцент, Одеський національний економічний університет, Україна, Маркс-Бельська Рената кандидат екон. наук., доцент, Вармінсько-Мазурський університет в Ольштині, Республіка Польща, Меджибовська Наталія Семенівна доктор екон. наук, професор, Одеський національний економічний університет, Мельник Леонід Васильович доктор екон. наук, доцент, Національний університет водного господарства та природокористування, Україна, Міхальчук Камелія-Каталіна, кандидат екон. наук, доцент, Сучавський університет імені Штефана чел Маре, (Сучава, Румунія), Мурушудлі Фахри Фуад огли доктор філософії з економіки, докторант кафедри фінансів і фінансових інститутів Азербайджанського державного економічного університету (Азербайджан), Нездоймінов Сергій Георгійович кандидат екон. наук, доцент, Одеський національний економічний університет, Україна, Онищенко Світлана Володимирівна доктор екон. наук, професор, Національний Університет «Полтавська політехніка ім. Ю. Кондратюка, Україна, Пантелєєва Наталія Миколаївна доктор екон. наук, професор, Черкаський науково-навчальний інститут Університету банківської справи, Паглатой Олександр Євгенович кандидат економічних наук, доцент, Одеський національний економічний університет, Семенова Валентина Григорівна доктор екон. наук, професор, Одеський національний економічний університет, Україна, Сергєєва Олена Степанівна кандидат економічних наук, доцент, Одеський національний економічний університет, Україна, Слободяник Юлія Борисівна доктор екон. наук, професор, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана, Україна, Сментина Наталія Валентинівна доктор екон. наук, професор, Одеський національний економічний університет, Україна, Тульвінські Міхаєла кандидат екон. наук, доцент, Сучавський університет імені Штефана чел Маре, (Сучава, Румунія), Уханова Інна Олегівна кандидат екон. наук, доцент, Одеський національний економічний університет, Україна, Шелудько Сергій Андрійович, кандидат екон. наук, доцент, провідний фахівець Департаменту оцінки та заставних операцій ПАТ АБ "Південний", Україна, Школьнік Інна Олександрівна доктор економічних наук, професор, Сумський державний університет, Україна

Міжнародна представленість та індексація: Index Copernicus International (ICV 2018: 75.22). Google Scholar (h-індекс - 10). Open Ukrainian Citation Index (OUCI). CrossRef. Dimensions. Реферативна база даних «Україніка наукова». Український реферативний журнал «Джерело». Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. Наукова електронна бібліотека eLIBRARY.ru. Електронний репозитарій Одеського національного економічного університету. Російський індекс наукового цитування (РІНЦ)	Засновник та видавець: Одеський національний економічний університет Свідоцтво про Державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: Серія КВ № 20991-10791 ПР від 18 серпня 2014 р. (перереєстрація) Включено до категорії «Б» в «Переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі наказу Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 р. № 886 Адреса редакції та видавця: 65082, м. Одеса, вул. Гоголя, 18, ауд. 110, Одеський національний економічний університет, науково-редакційний відділ, тел.: (+38048) 777-89-16 e-mail: visnik.nauka@oneu.edu.ua web-site: http://n-visnik.oneu.edu.ua/index.php
--	---

ЗМІСТ

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

Волохова Майя, Логвіновська Світлана	
Стан та перспективи зростання доходів місцевих бюджетів України.....	7
Гаркуша Юлія, Марушевська Вікторія	
Розвиток роздрібного банківського бізнесу в Україні.....	15
Коцюрубенко Ганна	
Фінансова політика як складова економічної політики держави.....	21
Кулікова Єлизавета	
Корпоративне пенсійне страхування: світові тенденції та перспективи розвитку для України.....	28
Слатвінська Марина	
Управління операційним ризиком банку: міжнародні стандарти та вітчизняна практика.....	35
Тарасевич Наталія	
Вплив грошово-кредитної політики на макроекономічну стабільність в умовах глобалізації.....	42
Шелудько Сергій	
Ефективність облікової ставки НБУ в умовах екзистенційних потрясінь.....	49
Шкільник Інна, Орлов Володимир	
Структурні дисбаланси в сфері публічних фінансів як загрози фінансовій безпеці держави.....	56

МАРКЕТИНГ, ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Бабіцький Роман	
Сутність та відмінності організаційно-економічного механізму управління підприємством.....	64
Захарченко Наталя	
Впровадження та реалізація рамкових угод у сфері публічних закупівель.....	73
Руденко Микола, Кирилюк Євгеній, Хуторна Мирослава	
Цифровізація: маркетингові тренди та платформи реалізації.....	80
Чатченко Тетяна, Мангушев Дмитро, Герасічкін Віктор	
Механізм забезпечення конкурентної стратегії підприємства.....	88

АНАЛІЗ, АУДИТ, ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Лоханова Наталія	
Дуальна форма вищої освіти – проблемні аспекти й пропозиції до впровадження в Україні.....	97

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Зверяков Михайло, Грималюк Андрій	
Методологічні основи теоретичного аналізу публічного управління та адміністрування.....	105

ЕКОНОМІКА ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА

Румянцева Ірина, Мендела Євгенія	
Роль якісних продуктів харчування в сучасному раціоні людини.....	114

МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Уханова Інна	
Стан та перспективи підвищення міжнародної інвестиційної привабливості Одеської агломерації.....	120